

Czytaj! Czytasz? Czytam

Czytaj! Czytasz? Czytam

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Kiedy mówimy, mamy różne intencje. Czasami chcemy przekazać komuś informację, innym razem pytamy o coś, a kiedy indziej chcemy kogoś skłonić do zrobienia czegoś. Pomagają nam w tym odpowiednie słowa oraz intonacja. Chcesz wiedzieć, jak to działa?

Ćwiczenie 1

Przyporządkuj zdania i równoważniki zdań do tytułów wierszy.

Jan Brzechwa „Żaba”

Jak to? Ja nic nie robię?

Znalazł! Są!

Jan Brzechwa „Leń”

Wszystko w szafach
poprzewracał.

A kto dziś zgubił kalosze?

Biega, krzyczy pan Hilary.

Julian Tuwim „Okulary”

A kto dzisiaj pluł i łapał?

Niech pani nie myje się z rana.

Niech pani nie siada przy
pompie.

Niech pani unika wilgoci.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Na podstawie ćwiczenia 1. dopasuj rodzaj zdań do tytułów poszczególnych wierszy.

Wypowiedzenia pochodzą z wiersza Jana Brzechwy pt. „Leń”.

Wypowiedzenia pochodzą z wiersza Jana Brzechwy pt. „Żaba”.

Wypowiedzenia pochodzą z wiersza Juliana Tuwima pt. „Okulary”.

rozkazujące

oznajmujące

pytające

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Rodzaje wypowiedzeń

W zależności od celu wypowiedzi rozróżniamy trzy rodzaje wypowiedzeń (zdań i równoważników zdań):

- **oznajmujące** – kiedy kogoś o czymś informujemy, np.
Pan Hilary zgubił okulary.
- **rozkazujące** – kiedy rozkazujemy komuś, prosimy o coś, np.
Niech pani kałuże omija.
- **pytające** – kiedy pytamy o coś lub o kogoś, np.
Gdzie są moje okulary?

Ćwiczenie 3

Do podanego zdania oznajmującego ułóż trzy zdania pytające. Zapisz je tutaj lub w zeszycie.

Nad Polską krzyżują się szlaki wędrówek ptaków.

Ćwiczenie 4

Pomyśl o swoim ulubionym filmie, a następnie jednym zdaniem oznajmującym odpowiedz na pytania. Zapisz odpowiedź tutaj lub w zeszycie.

- Kiedy oglądałeś film?
- Jaki to był film?
- Jaki nosił tytuł?

Ćwiczenie 5

Z rozsypanych wyrazów ułóż zdania rozkazujące, a następnie wyjaśnij ich znaczenie.

rozum	złej	język	do	wywołuj	lasu	zębami	z	gry	minę	Skocz
Rób	Trzymaj	za	dobłą	do	wilka	głowy	po	Nie		

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Oto tytuły książek dla dzieci. Przyporządkuj je do odpowiednich typów wypowiedzeń.

Wypowiedzenia oznajmujące

„Lassie, wróć!”

„Cyryl, gdzie jesteś?”

„Zbudź się, Ferdynandzie!”

Wypowiedzenia rozkazujące

„Oto jest Kasia”

„Czy wojna jest dla dziewczyn?”

„Mikołajek ma kłopoty”

Wypowiedzenia pytające

„Dolina Muminków
w listopadzie”

„Kto mi dał skrzydła?”

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zapamiętaj!

Jeśli chcemy wyrazić silne emocje, każde wypowiedzenie możemy zakończyć wykrzyknikiem. Nazywamy je wtedy **wykrzyknikowym**. Przykłady:

- Co takiego?! – wypowiedzenie pytające wykrzyknikowe
- Natychmiast przestańcie! – wypowiedzenie rozkazujące wykrzyknikowe
- Złamał rękę! – wypowiedzenie oznajmujące wykrzyknikowe

Ćwiczenie 7

Ułóż różne rodzaje zdań z podanymi czasownikami. Zapisz je tutaj lub w zeszycie.

- pomyśleć – zdanie rozkazujące, zdanie pytające wykrzyknikowe, zdanie oznajmujące;
- zdać – zdanie pytające, zdanie rozkazujące, zdanie oznajmujące wykrzyknikowe;
- uciec – zdanie rozkazujące wykrzyknikowe, zdanie oznajmujące, zdanie pytające.

Ćwiczenie 8

Zaznacz w dialogu wypowiedzenia: oznajmujące – kolorem zielonym, pytające – niebieskim, rozkazujące – czerwonym.

 zielony

 czerwony

 niebieski

W poniedziałek wróciłem do domu smutny i przygnębiony.

- Julek, co się stało? – krzyknęła mama w progu.
- A... nic – odburknąłem. – Jest tata?
- Czy ty naprawdę nie możesz mi powiedzieć, o co chodzi?

Musi to być za każdym razem tata? – mamie było najwyraźniej smutno. –

Nie, taty nie ma w domu. Znowu coś przeskrobałeś?

- Nie, wcale! – zawołałem, siląc się na nieco bardziej radosny ton. –

Mamo, proszę, daj mi dziś szybko obiad.

Muszę zaraz lecieć do Łukasza, mamy sprawy do obgadania.

- Do Łukasza, do Łukasza... – mama była niezadowolona. – Wiesz co? Mam pomysł. Razem odgrzejemy obiad dla ciebie, dobrze?

To oznaczało tylko jedno: mama będzie mnie wypytywać. A ja nie chcę być wypytywany. Co tu robić?

- Mamo, czy możesz coś dla mnie zrobić? – próbowałem się złapać ostatniej deski ratunku.
- Tak, synku? – mama naprawdę mi wierzyła.
- Obiecuj mi, że nie będziesz mnie pytać o nic. Powiem ci, jak tylko będę mógł.
- Nic z tego nie rozumiem – odparła mama. I teraz to ona była smutna.

Polecenie 1

Ułóż dialog pt. 'Mój przyjaciel i ja na bezludnej wyspie', w którym zastosujesz jak najwięcej różnych typów zdań. Zapisz go tutaj lub w zeszycie.

Wskazówka:

Każdą swoją wypowiedź oraz wypowiedź przyjaciela zacznij od myślnika.

Do oznaczenia słów twoich bądź twojego przyjaciela użyj czasowników: stwierdził, powiedział, szeptał, krzyczał, zapytał, odpowiedział itp. Każdy taki czasownik powinien być poprzedzony myślnikiem, np.

– Przeczytaj mi to – **poprosiła** mama.